

joulul.y.m.

Joulupöytä

1905

Kansanopettajain Osakeyhtiö
VHLISTAS, Helsinki.

JOULEPÖYÄKKI II, 16 siv. Hinta 25 p.

T. Hänninen
Tehjoittanut.

Helsinki 1905. Osakeyhtiö F. Tilgmann.

JOULUKYNTTILÄT.

Eräänä iltana joulun edellä istui Rajalan torpan mies tupansa penkillä mietteisensä vaipuneena. Lapset hiipivät lattialle arkaillen ja puhuivat kuiskien keskenään. Joskus uskalsi kuitenkin rohkein heistä, pieni Antti poika, käydä salaa kurkistamassa tuvan takana olevan kamarin oven raosta sisään. Ja ihmeissään hän sitten kertoi näkemäänsä uteliaille kuulijoilleen.

„Se vieras herra nosti Saimin istumaan kahden tyynyn väliin“, sanoi hän kerrankin, palattuaan vakoilumatkaltansa. „Ja sitten se otti taskustaan näin pitkän torven, asetti sen pään Saimin rintaan, pani korvansa toiseen päähän ja kuulosti.“

„Mitähän se Saimin rinnasta kuulosti?“ ihmettelivät lapset eneneväällä uteliaisuudella.

„Se kuulosti, että . . . että onko Saimissa henkeä“, päätteli Antti.

Asia oli niin, että lasten sisar, pikku Saimi, sairasti kamarissa, torpan ai-noassa vierashuoneessa. Ja siellä oli lääkäri.

Kun lääkäri oli lopettanut sairaan tutkimisen, asetti hän hänet jälleen hellävaraa entiseen asemaansa lepäämään. Sitten hän istui tuolille sängyn viereen ja katsoi pieneen potilaaseen, katsoi kauan, sanaakaan sanomatta.

„Olet onnellinen, tyttöseni“, sanoi hän vihdoin, ikäänkuin haaveistaan heräten, ja nousi ylös tuolilta. Pukiessaan päällysvaatteita ylleen silmäsi lääkäri huoneen vähäiä varusteita, ja kun hän huomasi akkunalla pari pystyyn asetettua kynttilää, sanoi hän:

„Joulukynttilöitä, arvaan minä?“

„Niin“, vastasi äiti, „tämä sairas se tahtoi niitä jo näin aikaiseen! Viime vuonna oli hän ensimmäistä vuotta kansakoulussa. Kun hän siellä sai olla mukana kuusijuhlissa, niin tahtoo väen väkeen, että hänet nytkin sinne vietäisiin. Sanoo vielä kutsumansa paraat ystävänsä entisistä koulutovereistaan luokseen aattoilta viettämään, jolloin muka kynttilät sytytetään ja yhdessä luetaan.“

Saimi painoi päänsä tyynyihin, sillä häntä ujostutti.

„Vai niin. Mutta minä toivon Saimille jouluksi jotain vieläkin parempaa“, sanoi lääkäri, sa-

malla kuin astui sairaan luoksi ja oikein kädestä pitäen hyvästellessään lausui: „Nyt hyvästi, pikku Saimiseni — ja“ . . . sanat tuntuivat tarttuvan kurkkuun . . . „rauhallista joulua!“ Hänen äänensä väräsi mielenliikutuksesta. Pirtissä isäntää hyvästellessään suhahti hän tälle jotakin korvaan ja lisäsi kuuluvalla äänellä, kuin edellisen jatkoksi: „Turhaa on kuluttaa vähäiä varojanne kalleihin lääkkeisiin.“

Lääkärin mentyä hiipivät terveet lapset hiljaa sairashuoneeseen. Mutta pirtin penkillä istui isä yksin ja katsoi pitkään kamarin ovea kohti. Sieltä kuului heikkoa valitusta. Viimein nousi hän ylös ja astui muutaman askeleen, mutta pysähtyi epäroiden.

„Ei, minä en voi sitä ilmaista“, lausui hän itsekseen puolijääneen. Otti sitten naulasta lyhdyn käteensä ja meni talliin, vaikka siellä vasta äsken oli käynyt. Täällä Harmo kaikessa rauhassa pureskeli heiniä pilttuussansa. Taputtaan hevosta kaulaan, sanoi isäntä:

„Niin, niin, mitäpä sinä tietäisit. Syö sinä vaan, Harmo parka, heiniäsi, että jaksat tukkiikuormia vetää umpikelissä. Monta niitä olet jo vetänytkin, mutta pian saanet vetää raskaampaakin kuormaa . . . No, no, ei se sinulle raskas ole, mutta minulle ajajallesi on se raskas . . . raskas?“ toisti hän painolla ja pyyhkäisi karkealla kämmenellään silmiänsä. Harmon illallis-appeeseen pani hän jauhoja kaksi sen vertaa kuin tavallisesti muulloin.

Ajat vierivät edelleen. Monet alkoivat jo varustautua viettämään lähestyvää joulujuhlaa, kukin varojensa mukaan. Mutta Rajalan torpan mies läksi joka aamu Harmon kanssa ajaa kitkuttamaan sydänmaata kohti, mistä he usein vasta myöhään illalla väsyneinä palasivat. Äiti askarteli kotona ja hoiti isompient lasten avulla pientä taloutta ja sairasta tytärtänsä, joka lääkärin käynnin jälkeen näytti tulevan yhä heikommaksi.

Pitkä on odottavan aika, ja pitkää se oli odotus Saimillekin. Lisäksi tuli sairauden tuottama tuska ja niin monien toiveitten tyhjiin raukeaminen. Rakkein unelmakin, kuusijuhlaan pääseminen, oli hänen täytynyt mahdottomana jättää. Kuinka onnellisia olivatkaan ne lapset, jotka saivat käydä koulua ja

viettä yhdessä lukukauden viimeistä riemuhetkeä valaistun kuusen ympärillä. Ei hän heitä kuitenkaan kadehtinut. Hän alistui nöyränä kohtalonsa alle jättämättä toki sitä viimeistä toivoa, josta äiti oli lääkäriille puhunut . . .

Odotettu jouluaatto saapui viimein Rajalan torppaan. Isä ei ollut saapulla mennyt tukkimetsään. Hänen täytyi ajella joulutarpeita kotiin. Kiirettä ja hommaa oli äidilläkin sekä terveillä lapsilla. Nopeasti kului heidän aikansa. Saimille yksin oli tämä päivä pitkä.

Kun ilta vihdoinkin pimeni, sytytti äiti Saimin kamarin akkunalla ne kaksi keltaista talikynttilää, jotka siinä olivat jo viikkokausia tätä hetkeä odottaneet. Ne paloivat rätisten puujalustoissaan, ja vaikka niiden valo ei ollutkaan kirkas, niin tuntui se kuitenkin hyvin juhlalliselta.

Saimin ihaillessa kynttilöitensä tulivat Saimin entiset koulutoverit opettajansa kanssa. Ne olivat päättäneet käydä ilostuttamassa sairaan ystävänsä aattoiltaa. Torpan väki otti vieraat ystävällisesti vastaan, ja emäntä pyysi heitä kamariin. Vakavin tuntein seurasivat lapset opettajaansa ja pysähtyivät sairaahuoneen ovensuuhun. Kun Saimi huomasi, keitä tulijat olivat, vetäytyivät hänen kalpeat huulensa hymyyn, ikäänkuin hän olisi tahtonut sanoa: „terve tuloa!“

Pieni huone sairasvuoteineen ja akkunalla palavine kynttilöineen tuntui lasten mielestä pyhäältä paikalta. He vetäytyivät kuitenkin vähitellen sairaan luo. Ristissä käsin he nyt katsoivat ystävänsä kasvoihin, joista entinen pyöreys ja heleä puna olivat kuin pois pyyhkäistyt. Selvään huomasi, että Saimilla olisi ollut ystävilleen paljon sanottavaa ja paljon heiltä kysyttävää, mutta hän jaksoi puhua enää vain kuiskaamalla.

Kun näin oli äänettömät tervehdykset vaihdettu, ilmaisi Saimi haluavansa kuulla laulua. Kirkkaalla äänellensä heläyttivät nyt toverit kauniin joululaulun toisensa jälkeen, joista sairas näytti oikein ilostuvan. Hän muisti, kuinka hänkin oli kerran ottanut osaa samanlaiseen lauluun ja niin mielellään olisi nytkin sen tehnyt, jos voimat olisivat sallineet.

Vielä luki opettaja joululehdestä kertomuksen, jossa puhuttiin Jeesuksen syntymästä ja siitä kirkkaudesta, minkä paimenet olivat nähneet Betlehemin kedolla. Kertomuksen päätyttyä kysyi hän, haluaisiko Saimi päästä siihen kirkkauteen ja ottaa osaa enkelien ylistyslauluun: „Kunnia olkoon Jumalalle korkeudessa!“

Kun sairas myönsi sitä haluavansa, arveli opettaja, että hänen toivonsa pian toteutuu. Ja se toteutui. Käsi äidin kädessä, ystävien ympäröimänä, sulki Saimi silmänsä ikuisen uneen.

Hiljaista oli huoneessa. Kylmänä, liikkumattomana lepäsi pieni matkaja vuoteellansa, lapsekkailla kasvoillansa iankaikkisuuden totisuus. Hiljaa, äänettöminä seisoivat katsojatkkin. Kukin salasi sydämeensä sen mitä tunsii.

Lauettuansa tilaisuuteen sopivan virren ja opettajan pidettyä jälkeen jääneille kauniin puheen, läksivät vieraat kuolinhuoneesta. Ulos tultua kohotti eräs lapsista kätensä tähtikirkasta taivasta kohti, lausuen:

„Katsokaa, kun Saimilla on paljon kirkkaita joulukynttilöitä!“

„Niin lapseni“, vastasi opettaja, „Saimin joulukynttilät eivät nyt enää koskaan sammua.“

Vieraiden mentyä pesi äiti lapsensa ruumiin, kampasi hänen hiuksensa ja puetti hänet vainajan vaatteisiin. Tällöin olivat joulukynttilät akkunalla palaneet melkein loppuun, kunnes niiden sydämet viimein kallistuivat sulaan taliin ja vähitellen sammuivat. Mutta ylhäällä taivaalla vilkkui tuhansia tulosia, ja kuta pimeämmäksi yö tuli, sitä kirkkaammin ne loistivat.

J. H.

Miksi kuusi Joulupuuksi

Kuusi on pantu joulupuuksi
Juhannus-iloksi koivu.

Kuusi ain' on kukkeana,
Vilussakin vihreänä,
Ei se huoli huolestua,
Pahoillensa ei paneita,
Vaikka talvi vaipan toikin,
Vilun oksille viritti.

Siksi kuusi joulupuuksi,
Ikijuhlahan iloksi,
Kun se seisoi sortumatta,
Vihreänä talven viimat,
Eli yksin ehtoisenä
Kylmän, kuoleman kesellä,
Riemun kestävän kuvana,
Jonka joulun on sanoma
Suuri suonut ihmisille.

Taas kun on joulu joutununna,
Juhla korkea kotona,
Tupaseeni tullos, kuusi,
Katon alle, kaunokainen!
Sydän laita sykkimähän,
Riemusta remuamahan,
Nuoret laita laulamahan,
Vanhan selkää suortumahan!

Soma on kuusi kullat päällä,
Kaunis hohdossa hopean,
Kynttilöitä kyljessänsä,
Oksat painossa omenan,
Syy on sykkiä sydämen,
Laulun soida lasten suussa,
Ilon ilmoille kohota
Joulunjuhlan jalona.

SIELUKELLOT.

1-näytöksinen lastennäytelmä.

Kirj. JUHO LAINE.

HENKILÖT:

MATTI } orpolapsia metsäkulmalta.
MARI }
ILVO }
URHO } kaupunkilaispoikia maalla, tätinsä luona Hirvelässä.
SUNTIO eli kirkonvartija.
Hirvelän kartanon ROUVA.

Näyttämö: maantie puiden välissä lähellä Kirkonkylää. Perällä (jos mahdollista) kaunis veräjä. Matti ja Mari tulevat vasemmalta, Marilla eväsnyytti, Matilla nenäliinaan kääritty taskukello kädessä. Molemmilla liian suuret vaatteet. Kantavat kenkiensä olalla.

MATTI (näyttää perälle oikealle).

On kirkonkylä tuossa vihdoinkin.
Ja päivä paistaa kirkon ristihin.
Minusta tuntuu aivan niinkuin yhä
Ois täällä juhlapäivä suuri, pyhä.
On huoneet kauniit, siistit ihmiset.
Hyviä mahtaa olla miekkoset.
On kirkot, koulut heillä avoinna.
Se toista on, kuin meillä raukoilla.
Kun näen kaiken ihanuuden tään,
En tunne enää väsymystäkään,
Vaikk' onkin meillä ollut pitkä tie.
Kai sitä täysi peninkulma lie?

(Kuuntelee kelloa korvassaan).

MARI.

Vaan mistä löydämme nyt suntion?
Hän kai se kellonsoittajakin on.

MATTI (viittaa perälle oikealle).

Kas, poikaa kaksi tulee vastahamme.
Me heiltä suntiota tiedustamme.

(Ilvo ja Urho tulevat perältä).

Ois suntiolle meillä asiaa.
Hän missä asuu, meille neuvokaa?

ILVO (näyttää perälle vasempaan).

Mäellä tuossa tupa punainen.
Vaan mitäpä, jos löydättekin sen?
Käy kerjäläiset turhan matkan sinne.
Ei mitään sieltä tiuku pussihinne.

MATTI (loukkaantuneena).

Me emme kerjää! Sielukellot me
Tulimme hankkimahan äidille.
Kuin tiedätte, on tänään lauantai.
Ja silloin soivat sielukellot kai?

ILVO.

Voi korven pökö, kaiket viikothan
Nuo kellot tuolla kuuluu vonkuvan!
Jos sielu taikka ruumis kellot saa,
Se mahtaa niille saman vaikuttaa?

MATTI.

Ei ketään haudata tok' ennen voi,
Kuin hälle pyhät sielukellot soi.
Kun malmit kaikuu, ruumis sitten vasta
Voi laata näkemästä, kuulemasta.

(Ilvo ja Urho nauravat).

ILVO.

Ken moista taikaa uskotellut on?

MATTI.

Ken? Äiti itse. Eikä, kelvoton,
Hän ole taikuri?

(Ilvo ja Urho katsovat ivallisesti toisiinsa).

ILVO.

Vaan se on taika!

Ei moista enää usko nykyaika.
Jos kellot soivat taikka eivät soi,
Se aivan saman sielullemme voi!

MATTI.

Vai niin, vai niin? Se minusta on uutta,
Ja kauheaa se lienee pakanuutta?
Sa herjaat kirkonkelloja, sen kuulen.
Sä pilkata voit kaikkea, mä luulen.
Siis sano, onko taikaa rukouskin?

ILVO (ivalla).

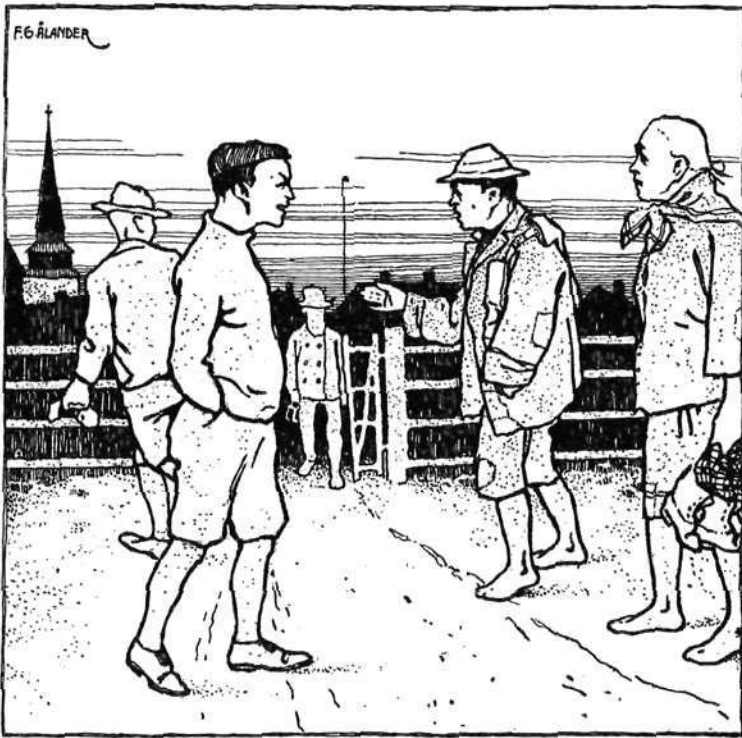
Se vastausta ansaitseepi tuskin.

MARI.

Ei ole ollut teillä äitiä.

URHO.

Sen mistä tiedät, löntti, päätellä?

MARI (säälien).

Silt' usko puuttuu aivan kokonaan,
Ken rukousta pitää pilkkanaan.

URHO.

Me rupatustas emme viitsi kuulla,
Meit' opetetaan viisaammalla suulla.
Me käymme koulua — —

MARI.

Ei luulla vois.

Ja koulustako aatteet moiset ois?

URHO (repelee Maria).

Pois vätystys, sä lintuinpeljätin!
Sun nuttuus mahtuis vielä veljeskin.

ILVO (repelee Mattia).

Ja entäs tämä — siinä vasta mies!
On pienennetty vanhasta kenties!
Rahasta teitä sopis näyttää kyllä,
Niin kaunista on kaikki teillä yllä!

MARI.

Miks ilvehditte? Ilo kellenkään,
Ei köyhyys ole; kenties näkemään
Sen joudutte.

URHO.

Vai povaillet jo mulle!

MARI.

Sanonpa suoraan: hyvin ei käy sulle,
Jos oitis et sä lopeta sun pilkkaas!

ILVO (ilvehtien Urholle).

Kai noidannuoli iskee vielä nilkkaas!

MARI.

Kyll' omatuntos kerran iskun saa,
Ja nöyrytymään sun vielä pakottaa!

MATTI.

Niin, varmaan teitä vartoo rangaistus,
Ja olkoon siitä teissä parannus!

URHO.

Vai mököätäkös vielä, Jöröjussi! (Tempaa kellon).
Kas, mikäs tää on? Varmaan taikapussi!
(Juoksee Ilvon kanssa vasempaan).

MATTI (rukoillen).

Se isän kello on, sit' älä raiskaa!
(Juoksee Marin kanssa heidän perässään).

MARI (kuliisin takana).

Voi ilkeää — sen tuonne lokaan paiskaa!
(Palajavat näyttämölle).

Voi kuinka paatuneet on pojat nuo.
Se heille vielä rangaistuksen tuo!
Puvusta heidät herraspojiks arvaan.

(Itkevät ja puhdistavat kelloa. Ilvo ja urho ilmestyvät puuntaa kuuntelemaan).

MATTI.

Ei ole koiraa katsomista karvaan.
Kai katupoikia on täälläkin,
Kun täällä on muutkin tavat kaupungin.

MARI.

Perintö isän kallis, ainut tää!
Noin kuinka kehtasivat ryvettä!
(Kuuntelevat kelloa korvassaan).

MATTI.

Se kaikeks onneks sentään vielä käy,
Ei siinä myöskään muuta vikaa näy.
(Itkevät ja puhdistavat. Suntio tulee perältä vasemmalta, kirkonavaimet kädessä).

SUNTIO.

No, lapset, mikä hätä teillä on?

MATTI.

Me luultiin tulleen vian kellohon.

SUNTIO.

En tunne teitä. Kenen lapsia?

MARI.

Me? Sydänmaalta, Kolhon torpasta.
Olemme orvot, murhe meitä painaa.
Isämme monta vuott' on ollut vainaa.
Ja eilen myöskin äitikulta kuoli.
Se nyt on meillä huolimme huoli,
Kun ilman sielukelloja hän jää.
Se ajatus meit' oikein hirvittää.
He huomenna jo hänet hautaan tuo. —
Jos osais kirkonvartijan nyt luo!

SUNTIO.
Mä olen suntio.

MATTI (iloisesti).
Oi kuitenkin! (Rukoillen).
Siis kuulkaa pyyntömme nyt hartahin
Ja äidillemme kellot soittakaa!
Tää kello korvaukseks ottakaa.

SUNTIO.
Nyt soitosta ei mitään tulla voi.

MATTI.
No eikö enää kirkonkellot soi?

SUNTIO.
Kas, illalle jo kääntyy päivä tuolla.
Sanomakellot soivat aamupuolla.
Tulitte myöhään.

MARI.
Läksimme jo varhain.
Ja kippasimme, minkä voimme parhain.
Vaan matkalla me kovin väsyimme,
Ja heittäydyimme ruohokummulle.
Niin uni petti — —
(Urho ja Ilvo ovat puun takana muuttuneet hyvin vakaviksi
ja alkavat kuivailla silmiään).

SUNTIO.
Eikä ihmeekään!
Vaan eikö ollut muita lähtemään?
On lapset lapsia — —

MATTI.
Ken tullut ois,
Kun omaisemme kaikk' on kuolleet pois?

SUNTIO.
Mut eikö voisi maanantaihin jättää?

MARI.
Ei; tänäpäivänä aivan välttämättä.
Ei kuuma ilma viivytystä siedä.
Nyt pian täytyy ruumis hautaan viedä.

SUNTIO.
Mä teitä säälin, mutta mitäs voin?
Ei laatuun käy, jos kuinka aprikoin.

MATTI (itkusuulla).
Oi suntiokulta, sentään koittakaa!

SUNTIO (tuumii).
No, voinhan rovastilta tiedustaa.

MARI.
Oi tehkää se! Hän kieltäne ei varmaan —
On kallis hälle sielu äidin armaan!

SUNTIO.
Ma olen matkalla nyt pappilaan.
Te jääkää tähän siksi vartoomaan.

Mä parastani pappilassa koitan,
Jos luvan saan, niin mielelläni soitan.
(Ottaa taskukellon, mence perälle oikealle).

MATTI.
Tuo suntio niin lempeältä näyttää.
Saa nähdä: vielä toivomme hän täyttää.

MARI.
Oi hyvä Jumala, nyt meitä auta,
Ja siunaa meidän äitikullan hauta!
(Ilvo ja Urho näyttävät hyvin liikutetuilta)

MATTI.
Niin, äitimme siis tuodaan hautahan.
Voi, sisko, miltä luulet tuntuvan,
Kun palajamme tyhjään kotohon!
Kai koturikin taloon mennyt on.
Nyt velkamiehet mökin ottavat,
Myös vievät lehmän sekä lampahat.
Ja toisistamme kauvas erilleen
Me kunnan eläteiksi myytäneen!
(Itkevät käsi kädessä).

MARI.
Niin, yksin kyllä jäimme maailmaan,
Vaan äiti käski luottaa Jumalaan.
Tilamme vaikka kuinka kurja ois,
Ei orpoin isä hylkää meitä pois!
Kun vuosi muudan vielä vieriiää,
Niin itsemme me voimme elättää.
Rukoillen teemme ahkerasti työtä
Ja säästäen, — niin siunaus on myötä.

MATTI (näyttää jotakin tuumivan).
Ei kosta saisi eikä vihaa kantaa,
Mut poikain työ on työläs anteeks antaa.
Kuink' on onnelliset sentään julkeaa
Viel' onnettomain kuormaa suurentaa?

MARI.
Kentiesi mekin heidän sijassaan
Niin piintyisimme mieleen korskeaan.
Kun ylempää ken katselempi toista,
Hän arvelee: saa halveksia moista!

MATTI.
Myös Luoja katsoo ylähältä tuolta,
Vaan hänpä pitää sorrettujen puolta!
(Ilvo ja Urho astuvat esiin katuvan näköisinä).

ILVO.
Olemme kaikki pensaan taakse kuulleet:
Niin onnettomiks emme teitä luulleet,
Niin hyviks emme teitä arvanneet.
Teit' uhkaa hätä, kurjuus, surkeus,
Vaan teill' on turva, toivo, rohkeus.
Tuo todellisuus eteemme kun aukes,
Niin meissä korska röyhkeys jo raukes.
Jos joutuisimme teidän asemaan
Niin vaipuisimme hätään katkeraan.
Siis häveten ja katuin sielustamme
Anomme teiltä anteeks pahuuttamme!

Olemme kesää hauskaa viettämässä
Tätimme luona maalla Hirvelässä.
Jos teidät meidän sijaan pantaisiin
Ja meidät teidän — oikein tehtäisiin!

URHO.

Olette, kuulemme, te turvattomat;
Ja täti, setä ovat lapsettomat:
He kenties teille suovat kotimajan
Ja teistä saavat elon hauskuttajan.
Me neuvoisimme koulutaidot teille,
Te nöyryyttänne, hyvyyttänne meille.
Täst' alkain olkoon pyrintömme pyhä
Hyväksi heikkoin työtä tehdä yhä!
Se nostaa meitä parhain itseämme.
(Tarjoavat kättä Matille ja Marille).
Siis anteeks suokaa, armaat ystävämme!

MARI (iloisesti).

Min onnen hyvyttenne tuonut on!

MATTI.

Mun riemuni on aivan rajaton!

(Suntio ja Hirvelän rouva tulevat perältä oikealta puhellen. Ilvo ja Urho rientävät rouvaa vastaan ja jäävät peremmälle innokkaasti kuiskailemaan. Rouva näyttää kelloa heille. Suntio lähenee Mattia ja Maria).

MARI.

Kuin käy nyt? Eihän kielletty lie vain?

SUNTIO.

Nyt hyvin käy, mä soittoluvan sain,
Rovasti lausui: kellot äidillenne,

Kun toimititte, on se onneksenne.
Ken vanhempiaan kuulee, kunnioittaa,
Hänelle aina onnen päivä koittaa. —
Nyt sielukellot kohta kaikuvat
Ja iltakirkkoon kansaa kutsuvat.

(Menee vasempaan).

MARI (Suntion jälkeen).

Oi, kiitos teille, kiitos tuhatverroin,
Sen palkittohon Herra monin kerroin!

ROUVA

(lähestyy poikain kanssa Maria ja Mattia, jotka niijaavat).

Mä suntiolta teistä kuulla sain,
Pojilta myöskin tuossa tullessain.
He kuvaa mulle kurjuuttanne syvää,
Ja vakuuttavat teistä pelkkää hyvää.
Tilanne sinänsä jo sääliittää, (Näyttää kelloa).
Ja paljon sitä lisää kello tää:
Se onko ollut teidän isällänne?

MATTI.

On ollut — mutta pantiks jää nyt tänne.

ROUVA.

Kai tiedätte, kuink' isänne sen sai?

MARI.

Se kirjoitettu kuorehen on kai?
Hän palkinnoksi sai sen, kun hän kerran
Pelasti hukkumasta erään herran.

ROUVA.

Sen herran luokse vien mä teidät nyt.
Hän isänne on usein kysellyt,
Kiitollisuuttaan vielä näyttääkseen.
Sen näyttää hän nyt hänen lapsilleen.
Mä tiedän sen, kun mieheni on hän
Ja isäntänä rikkaan Hirvelän.
Mä sinne vien nyt teidät kasvatiksi.
No, tulette kai tästä iloisiksi?

MARI.

Jumala meitä johtanut on näin.
Hän kääntää aina kaikki parhainpäin.

URHO (Matille ja Marille).

Nyt emme pilkkaa enää rukousta,
Ja meillä on nyt Luojaan luottamusta
Ja rakkautta kanssa-ihmisiin,
Ja säälimieltä kurjiin, kärsiviin.
Oi sisko, veikko, tervetulleet vaan,
Kaikk' elon kevätiermut jakamaan!

(Urho ja Ilvo kättelevät Mattia ja Maria. Kirkonkellot alkavat soida vasemmalla. Mari ristii kätensä, pojat paljastavat päänsä).

MATTI (juhlallisesti).

Nyt sielukellot äidillemme soi!
Nyt rauhassa hän vihdoin maata voi!

Esirippu alas.

ALPPIRETKI SYYSPÄIVÄNÄ.

(Kirjeen katkelma).

Luzernissa 2 p. lokakuuta.

Lapsukaiseni!

Matkailtuani parisen viikkoa täällä Alppien ihanassa maassa olen vihdoinkin saapunut Sveitsin sydämeen, Vierwaldstädtin järven seutuille, jossa urheat sveitsiläiset muinoin voitokkaasti taistelivat maansa vapauden puolesta ja jossa Sveitsin mainio vapauden sankari Wilhelm Tell, pelastuneena Jumalan avulla vihollisensa käsistä, suisti maahan isänmaansa sortajan. Kirjoitan nämä rivit Luzernissa, joka on viehättävä kaupunki ja Sveitsin matkailijaliikkeen pääpaikkoja Vierwaldstädtin järven luoteisrannalla. Kaupungin läheisyydessä ovat näet Rigin ja Pilatuksen mainiot kukkulat, joille vuosittain vaeltaa tuhansia ja yhä tuhansia matkailijoita ihaillemaan Sveitsin jylhän ihania alppimaisemia ja levähtääkseen alppien viehättävissä, rauhaissa majaloissa.

Saavuttuani tänne myöhään illalla päilyi Vierwaldstädtin järven pinta kirkkaana kuin peili. Tummansinisellä taivaalla tuikkivat lukemattomat tähdet, joista pohjolan seitsentähtinen Otava tuskin näkyi läheltä taivaanrantaan alppihuippujen lomasta. Syysillan kelmeä kuu valaisi Rigin ja Pilatuksen jättiläishaamuja, joiden tummat varjot kuvastuivat järven kirkkaaseen kalvoon.

Ollapa huomenna kirkas ilma, niin saisi kerran eläessään kohota Alppien huipuille ja hengittää lumitunturien keveää, raikasta ilmaa, niin ajattelin ja toivoin. Toivoin sitä hartaammin, kun kerran ennen, toistakymmentä vuotta sitten, tämä samainen toivo minut petti eikä sallinut sumuisen ja sateisen sään vuoksi nähdä Alpeilta muuta kuin sankkoja sumupilviä.

Tällä kertaa toivoni toteutui. Kun tänä aamuna heräsin, oli ilma mitä ihanin. Reippain mielin kiihdyin laivarantaan, jossa satoja matkailijoita sa-

Luzern ja Pilatus

mosi Pilatuksen juurelle lähtevään laivaan. Liityin matkajoukkoon, ja pian viiletti mukava matkailijalaiva Vierwaldstädtin järven vienosti aaltoilevaa pintaa.

Mikä ihana retki! Oli sunnuntaiamu, ja järven rantamilta kaikui kirkonkellojen kutsuva ääni. Ilma oli kuultavan kirkas. Ainoastaan Rigin ja Pilatuksen rinteillä leijaili keveitä sumupilviä. Vaikka oli jo lokakuun alku käsissä, niin oli ilma kuin kesäkuun päivänä meillä, lämmin ja suloinen. Saavuimme viimeinkin Alpnach-Stadin pieneen kaupunkiin, josta alppijuna lähtee Pilatuksen huipulle.

Teki mieli matkailijan viipyä ja tähystellä alppijättiläisen juurella seutua, mutta ei ollut aikaa. Muiden mukana alppirautatien vaunuun vain ja ala matkata pilviä kohti. Sepä on retkeä! Juna kohoaa ja kohoaa, paikoitellen lähes 50 metriä sadan metrin matkalla, jyrkänteiden, laaksojen ja rotkojen yli sekä miltei pystysuoriin vuorensinamiin louhituista pengermiä pitkin.

Retki tuntuu huimaavalta. Pelottaa, että juna voipi millä hetkellä hyvänsä suistua kiskoilta pohjattomaan syvyyteen. Sydän on kylmänä. Veri miltei seisahtuu suonissa. Mutta ei mitään hätää. Juna kohoaa verkkaan mutta varmana pilviä kohti. Alas jääpi maa, jäävät kylät ja kaupungit. Ne näkyvät kaukana alhaalla ikäänkuin karttana koulun seinällä. Mutta me kohoamme junan mukana Pilatuksen rinteillä leijailevain sumupilvien läpi yhä ylemmää, kohti kirkasta sinitaivasta . . .

Viimeinkin pysähtyy juna. Olemme vihdoinkin matkamme perillä, kolmatta kilometriä merenpinnan yläpuolella, hohtavan kuulakkaassa auringon maassa. Juhlallinen ja ylevä tunne täyttää mielen. Äänetönnä harhailee silmä läpi sinertävän avaruuden. Ilma on läpikuultavan kirkas. Peninkulmien takaa hohtavat Alppien jäähuiput ikäänkuin muutamain kilometrien päässä.

Lähden rautatienasemalta jalkapolkua vieläkin ylöspäin. Jyrkkä on kivinen porraskäytävä. Oikealla on luja kallioseinä, mutta vasemmalla on vain heikko kaidepuu ja sen takana parin kilometrin syvyys. Yritän kurkistaa alas niinkuin ennen lapsena kotimökin pirtin harjalta. Sydäntä kouristaa. Jalat tuskin nousevat. Siirryn lähemmäksi kallioseinämää ja kiipeän hitaasti yhä ylemmää, korkealle pilvien yläpuolelle. Olen mykkänä ihmetyksestä, äänetönnä luonnon ääretöntä, rajatonta suuruutta silmäillessäni. Ja kaukaa hohtavien lumi-alppien kohottaessa jäisiä huippujaan autereiseen, sinertävään avaruuteen, kohti hehkuvaa, sulattavaa aurinkoa, sulii sydämeni ja sieluni hiljaiseen, hartaaseen Jumalan kiitokseen. — — — — —

Kuinka mielelläni olisinkaan viipynyt kauemmin Alppien eri seutuja ihailmassa, mutta aika kiiruhti pois. Otin kävelyretkeltäni muutamia kasveja ja pikku kiviä teille tuomisiksi pilvien yläpuolelta. Olisinpa halunnut tuoda teille alpeilta lokakuun

Pilatus-rata.

alkupäivien luntakin, mutta se sulii käsiini niinkuin se yleensä sulii päivän puolisilla rinteillä. Varjossa se sen sijaan kesti sulamatta koko päivän.

Syötyäni 6¹/₂ markalla verrattain vaatimattoman päivällisen ja piirrettyäni muiden mukana nimeni matkailijain nimikirjaan kiiruhdin lähtevään junaan paluumatkalle. Junamatka tuntui nyt tultulta, ja siksi saatoin nyt tarkastella alppirautatien rakennetta.

Pilatuksen rautatie valmistui 17 vuotta sitten. Se alkaa Alpnach-Stadista Pilatuksen juurelta, joka on 440 m merenpinnan yläpuolella. Radan pituus on

kaikkiaan 4,610 m. Se päättyy Pilatuksella 2,070 m korkeudessa. Perustuksena on graniittimuuraus; muu rakenne on terästä ja rautaa. Kiskojen keskellä kulkee erityinen hammaskisko, jossa veturin ja vaunujen hammasrattaat liikkuvat ja tekevät junankulun tällaisella jyrkällä nousuradalla mahdolliseksi. Laitakiskojen väli on vain 80 cm. Kuhunkin vaunuun mahtuu 32 henkeä. Tällainen vaunu ja veturi painavat yhdessä 12,600 kiloa. Kulkunopeus on 1 m sekunnissa eli siis 3,600 m tunnissa. Keskimääräinen nousu on 38,1 % = 20° 30' ja suurin nousu 48 % = 25° 39'. Matkalla on 7 pientä tunnelia, joista lyhin 10 m ja pisin 97 m pituinen. Koko rautatie on maksanut 2,400,000 markkaa.

Illan lähetessä kiirehti karja alppituntureilta karjamajoille, ja teiltä ja vainioilta kuului nuorison iloista huhuilua. Pimetessä tuikkivat Vierwaldstädtin järven rantamilla olevat kaupungit ja kylät ikäänkuin tulisina tähtisikerminä ja loistavimpana niistä tämä herttainen Luzern.

Päättäessäni nämä rivit tämän päivän alppiretkelystäni ja muistellekseni kaukaista kotimaata sekä teitä, armaita lapsukaisiani, sydämeni lämpenee ja mieleeni johtuu runoilijan sanat:

„Huoleti kiittekööt muut Alpein seutuja kauniiks,
Kauniimpi, kalliimpi on mulle mun syntymämaa!“

Harras tervehdys

ISÄLTÄ.

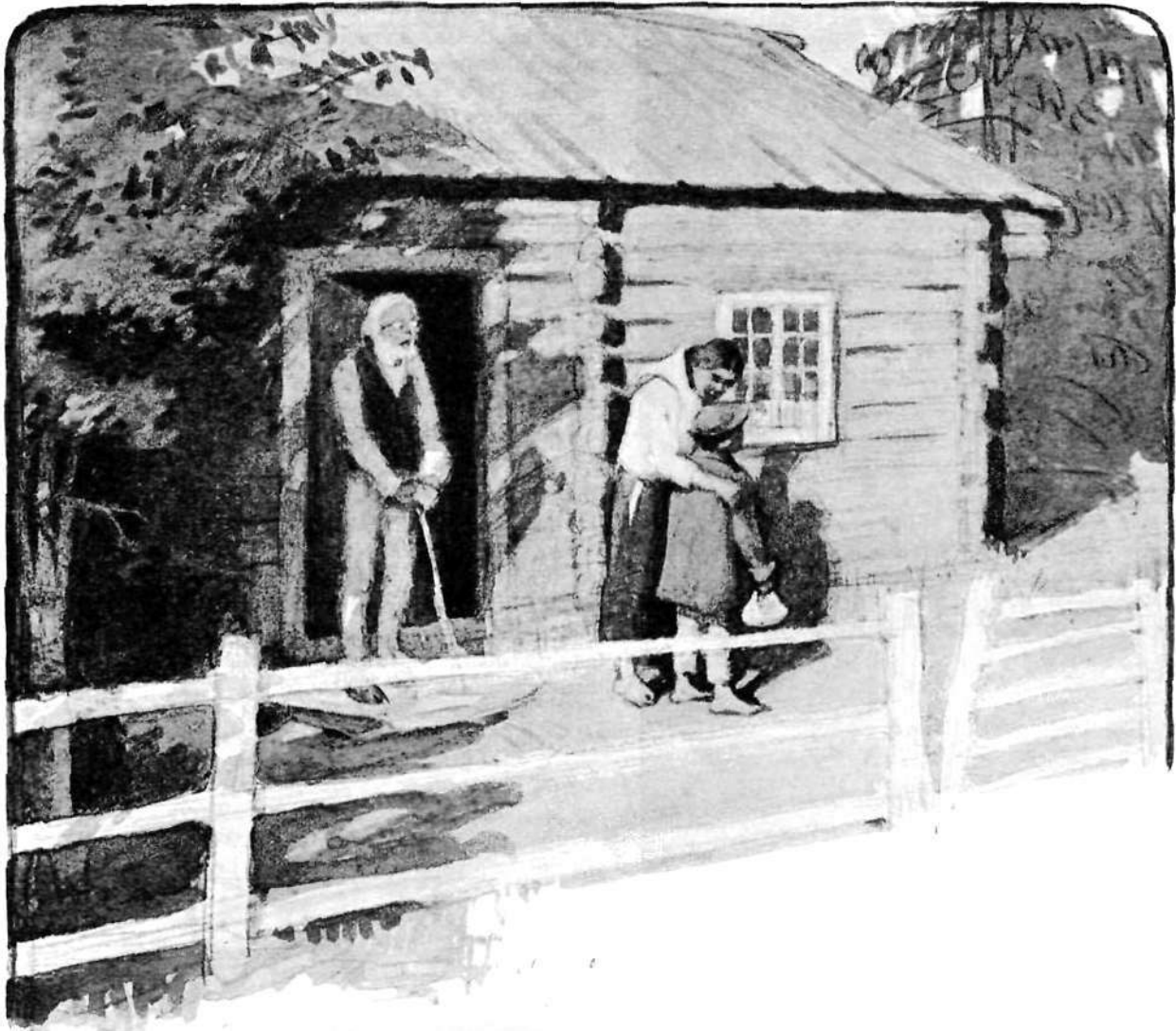
Vierwaldstädtin järvi kuutamolla.

Lievennä talven kovuutta!

Asunto sull' on lämpöinen.
Sa kasvoit kodin onnehen.
Vaan monen köyhän äidin on
Sylissä lapsi alaston,
Ja riepu rikkinäinen vaan
Viluss' on sillä verhonaan.

Ei heillä puuta, leipääkään.
He väikeroivat hädissään,
Ja silmiin, vaikk' on jäinen sää,
Niin kuuma kyynel vierähtää.
On talvi ihmeen julma mies.
Ja miss' on kurjain kotilies?

Vie näillen onnettomillen
Puutakka, päitä puhtoinen
Ja jauhopivo; kutsu he
Välistä tänne luoksemme.
Sen lahjan, jonka heille jaat,
Takaisin sadoin kerroin saat.

Albert Edvard

Kotoa lähtevälle.

Sa uuteen eloon astut, lapsi kallis,
Ja taakses jää nyt lapsuus riemuisa.
Vaikk' ijän pitkän Herran sulle sallis,
Et paluutietä sinne saavuta.

Nyt elos kirjan ensi lehden siirrä,
Ja tyhjä viel' on joka seuraava;
Oi säilykööt ne, täyteen kun ne piirrä,
Kuin ensimmäinen, tahrattomina!

Perintö kallein hoida valppabasti,
Ett' ottaa kenkään aarrettas ei saa;
Sa uskollinen ole kuoloon asti
Niin elon kruunun Herran lahjoittaa.

Vo'i vieras maailma, nyt jonne lähdet,
Sun ympäröidä onnen hohteella,
Vaan lapsuusmuiston kirkkaat aamutähdet
Sinulle vilkkuu kodin taivaalta.

En kauneutta maailman ma kiellä,
Vaan kauniimpi on koti kultainen,
Sill' uskollisin rakkaus on siellä,
Miss' Eedeni on armaan lapsuuden.

Kun elon myrskyt ympärilläs pauhaa,
Niin turvan löydät korkeudesta,
Saat Jumalalta lohduitusta, rauhaa,
Sa Häntä muista murheess', onnessa!

Süis Herran nimeen kotikujan suusta
Nyt ulos astu, armas lapseni,
Hedelmät parhaat poimi elos puusta,
Min tainta vaalittu on hellästi!

TAHRAINEN KÄSI.

Lahdellaan pikku Aune — kolmevuotias tyttötyllerö — puuhaili ahkerasti leluineen kamarissa. Äidillä ei ollut tällä kertaa aikaa huolehtia Aunesta. Hänellä oli paljon puuhaa, sillä nyt oli joulunaatto. Aune oli jätetty ypyöksiin. Isälläkin oli kiire. Hänelläkään ei ollut aikaa leikkiä Aunen kanssa. Luonnistui se jonkun aikaa yksinkin leikkiminen, mutta ei kauvan. Ennen oli aina äiti ollut mukana ja silloin oli hauskaa. Aune kyllästyi pian ja lähti etsimään äitiä. Keittiössä hän se puuhaili posket punaisina ja otsa hikisenä. — Aunen pieni sydän ei oikein käsittänyt, mitä varten nyt niin puuhattiin ja mikä juhla se joulu oli. Äiti ja isä olivat kyllä monasti puhuneet Jeesuksesta ja Hänen rakkaudestaankin sekä joulusta, mutta pikku Aune ei muuta käsittänyt kuin sen, että Jeesus on niin hyvä, ettei Hänen vertaistaan ole ja että Hän on lasten ystävä.

Imheissään ja ajatuksissaan seisahtui Aune muurin viereen, jossa matalalla laudalla oli astioita. Siihen oli nostettu vasta äsken tulelta otettu pata. Se oli nokinen ja musta. Huomaamattaan kosketti

Aune kädellään sen pohjaa, ja — käsi tuli aivan nokiseksi. Aune piti kättään laudalla eikä heti huomannut, mitenkä tahrainen se oli. Mutta kun hän ojensi kättään ottaakseen äidin tarjoaman lämpimäistortun, pelästyi hän huomattavasti, mitenkä musta oli käsi. Hän parahti väkivaltaiseen itkun. Äiti otti Aunen syliinsä ja lohdutti häntä. Aune

itki yhä katkerammin. Vasta sitten, kun kaikki noki oli kädestä pesty, hän vähitellen lakkasi itkemästä.

Äiti vei hänet sitten sylissään kamariinsa ja istui tuolille. Kirkas kyynel vieräsi hänen poskilleen. Hän katsoi suloisesti pienokaiseensa, ja kuiskasi hänelle joulu-illan hämärtämässä huoneessa: „Rakas pikku Auneni, sinä pelkäsit nokista kättäsi siitä syystä, että sydämesi on puhdas. Siellä ei ole tahrapilkkuja. Puhtautesi kuvastui äsköisessä itkusasi. Kunpa, pulmuseni, aina säilyttäisit puhtautesi. Sielun puhtauden merkinä on ulkonainen puhtaus. Hyvä Jumala! Suojele rakas lapsemme kaikilta tahroilta maailmassa.“ — Näin puhui äiti. Aune kuuli sen, mutta hänen lapsen ymmärryksensä ei käsittänyt mitään siitä mitä äiti puhui. Tuli kuitenkin kerran aika, jolloin hän sen käsitti.

*

On kulunut monta pitkää vuotta. Aune on jo kymmenen vuoden vanha. On taaskin joulun-aatto. Siunattu joulujuhla, joka aina on uusi vanhanakin. Paljon on muuttunut seitsemässä vuodessa. Isä ja äiti ovat vanhentuneet ja tulleet vakaviksi, vaativiksi. Entäs Aune sitten? Hänestä on tullut mitä reippain koulutyttö. Tavallisuuden mukaan ovat koulut loppuneet muutamia päiviä ennen joulua. Nyt puuhailee Aune äidin apuna, milloin keittiössä, milloin juosten asioilla, milloin mitään tehden. Suuret hikihelmet virtailevat pitkin otsaa ja poskia aina kaulalle asti. Aunella on kovin kuuma, mutta ei hänellä ole aikaa sitä ajatella, onhan nyt joulu ja joulukiireet. Tämä on ensimmäinen joulu jolloin Aune on saanut yksin koristaa joulukuusen. Onhan siinä työtä! Ja joululahjat sitten. Nekin ovat pantavat kääroihin, erikseen isän ja äidin. Kiire sillä äidilläkin on. Siellä se vaan keittiössä puuhailee, tarvitsepa useasti Aunenkin apua.

Vihdoinkin loppuu kiire. Lähenemistään lähennee se jännittävä hetki, jolloin kuusen kynttilät sytytetään, jouluvirsi veisataan ja joululahjat sinkoilevat ovesta sisälle.

Tuli hetki. Tuossa tulla tupsahti suuri käärö lattialle. Se oli Aunelle. Posket hehkuvina ja ilosta hypähdellen juoksi Aune ja kaappasi käärön nauhasta. Mutta samalla huomasi hän molemmat kätensä olevan aivan nokiset. Hiukan Aune säpsähti, mutta juoksi kuitenkin heti pöydän luo avaamaan käärönsä. Aune luuli, ettei kukaan huomannut hänen tahraisia käsiään. Mutta äiti näki. Hän huomasi, että Aunen kädet olivat tahraiset, ja että hän vaan hiukan säpsähti ja katsahti ympärilleen, jotta näkikö muka kukaan. Äidin mieleen muistui joulunaatto seitsemän vuotta sitten, ja suuret kyynelkarpalot putoilivat hänen poskilleen.

— Äiti! Mikä sinun on, rakas äiti? — huudahti Aune ja aikoi kiepsahtaa äitinsä kaulaan.

Äiti tarttui Aunen käsiin ja katsoi lempeästi häneen. — Rakas lapsi! Katsohan mitenkä tah-

rainen olet juhlien juhlanan, sanoi hän. Aune säpähti taas, vetäsi kätensä äidin kädestä ja pyyhkäisi niitä valkoiseen esiliinaansa. Sekin tuli tahraiseksi. Aune punastui. Yhä lempeämmin katsoi äiti häneen ja talutti hänet kanssansa tuolille istumaan. Liikutettuna kertoi äiti, mitä oli tapahtunut seitsemän vuotta sitten, kuinka Aune silloin oli peljännyt kauheasti nokista kättään eikä suinkaan tahtonut sitä salata, ja kuinka äiti oli silloin sulkenut hänet Jumalan suojeleviin käsiin.

Silloin ei Aune ollut ymmärtänyt äidin puhetta. Nyt hän ymmärsi.

Äidin kertomusta kuunnellessa vierähti Aunen silmistä kyynel toisensa perästä. Tulvanaan ne tulivat poskille, leualle ja siitä valkoiselle esiliinalle. Aune muisti nyt, ettei hän ole aina ollut läheskään niin hyvä, kuin olisi pitänyt. Läksyt olivat useasti tulleet huonosti luetuiksi ja koulussa hän oli aina ollut vihainen naapurin Annalle, joka osasi läksynsä paremmin kuin hän. Koulutiellä oli hän katsellut ja nauranut, kun pojat räökkäsivät sution kissaa, vaikka tietysti olisi pitänyt kieltää. Kotona ei tullut aina totelleeksi isää ja äitiä. Joskus oli tullut heille valhelehdelleeksikin. Eihän ne suuria olleet ne valheet, sellaisia pieniä hätävalheita, mutta nekin olivat rikoksia.

Kun Aunen kädet olivat jo puhtaat ja esiliina muutettu, putoili vielä kyynel toisensa perästä sillekin. Muistui mieleen se Mäkelän Olli raukka, joka oli ollut koulussa niin likainen ja samalla paha poika. Ei Aune tahtoisitulla sellaiseksi. Ei!

Vasta myöhemmin illalla tyyntyi Aune. Ei tahtonut tulla enää entinen iloinen tuuli, mutta siitä huolimatta tuntui vähitellen siellä sisimmässä niin sufoisefta, niin rauhoittavaltta. Mistähän se tuli?

Kun äiti seuraavana aamuna aikaisin tuli herättämään joulukirkkoon ja istuutui Aunen vuoteen viereen, kiepsahti Aune äidin kaulaan ja kertoi,

mitä Jeesus oli hänelle tänä jouluna tuonut. Aune oli päättänyt ruveta oikein hyväksi tytöksi. Niin hyväksi kuin syntinen ihminen suinkin voi, ettei isän ja äidin tarvitseisi milloinkaan itkeä hänen pahuutensa tähden. Jeesus, jolla ei yhtään syntiä ollut, oli löytänyt tien Aunen sydämeen ja Aune oli oppinut, että sydämen puhtaus ei osoittaudu ainoastaan sanoissa ja töissä, vaan myöskin ulkonäössä puhtaudessa.

Liikutettuna puristi äiti rakasta Auneansa rintaansa vasten. Hänen joulu-ilonsa oli nyt kaksinkertainen.

K.

SYNTYMÄPÄIVÄ-LAHJA.

Kalervo käveli vihaisin katseen, vaikka huomenna oli äidin syntymäpäivä. Hänellä oli kaksi harmin syytä. Kun kerron ne, ette varmaankaan kovin Kalervoa moiti.

Eilen oli hän kaksi tuntia liottanut pitkää purjelankaa puutarhan lammituksessa eikä kuitenkaan siihen ollut ainoatakaan kalaa tarttunut. Sitä paitsi hän siinä onkiessaan sattui luiskahtamaan kylmään veteen. Silloin kastuivat hänen kenkänsä, suk-

kansa ja jalkansa aivan polviin saakka. Jos hän olisi mennyt ilmoittamaan sen äidilleen taikka palvelustyölle, olisi hän saanut kuivat sukat eikä siitä sitten olisi ollut mitään. Mutta Kalervo ei ilmoittanut. Hän ajatteli vain onkimista eikä märkiä jalkojaan. Eilen illalla vielä olivat sukat niin märät, ettei niitä tahtonut saada pois jalasta. Ja nyt oli mies-pahan pää niin raskas kuin lyijynuija. — Siinä oli yksi syy Kalervon tyytymättömyyteen.

Toinen syy oli tällainen. Hän tiesi, että äidin syntymäpäivä oli huomenna. Hyvä tuuma lahjoittaa kala äidille täytyi jättää, kun onkimisesta ei tullut mitään. Hän oli sen sijaan tänä aamuna suurella vaivalla pannut kuntoon vanhan jousipyssynsä aikoen antaa sen. Mutta silloin tulee vanha Mari ja sanoa tokaisee: „Oletko sinä höperö, poika? Ei äiti jousipyssyllä mitään tee!“

Kummakö jos Kalervo tuskitteli? Eihän hän tietänyt, minkä lahjan keksisi, jota ei Mari sanoisi

mitättömäksi. Hän astuskeli karjakartanon puolelle ja kiipesi ullakkoon, jossa säilytettiin heiniä. Silloin . . . niin, mitä tämä merkitsi? Heinäläjistä hypäsi kirjava kana. Ja sekös vasta kirkui ja kaa-katti! Kun Kalervo uteliaana lähestyi sitä paikkaa, huomasi hän heinissä kahdeksan valkeaa kaunista munaa. Vaikka hänen päättään kivisti, hyppähti hän riemuissaan:

„Olen löytänyt! Nämä lahjoitan äidille!“

Hän kääri heinistä kokoon soman pesän, latoi siihen munat ja laskeutui sitten kiireesti alas kukkia etsimään. Pientareelta löysi hän orvokkeja, päivänkakkaroita ja keltasia voikukkia. Ne asetti hän pesän ympärille. Kyllä se silloin näytti kauniilta! Hän kantoi sen tyytyväisenä entiseen paikkaan. Aamulla varhain kertoo hän sitten asian äidilleen ja vie hänet lahjansa ottamaan.

Mutta toisin kävi. Hellä äiti katseli jo iltasella useasti rakasta poikaansa huolellisin silmin, koeteli hänen kylmiä käsiään ja kuumaa päättään, vieden hänet sitten vuoteeseen sekä antaen hänelle lasillisen vaapukkamehuvettä. Se tuntui Kalervosta hyvältä, mutta taudin tuloa ei se voinut estää. Hän kieppui koko yön vuoteellaan sinne tänne kuumeen vallassa. Aamulla hän ei tietänyt mitään äidin syntymäpäivästä. Kaupungista tuli vanha ystävällinen lääkäri, tutki pojan valtimoa, pudisti päättään ja määräsi suuren pullon lääkettä, joka näytti kauniilta, mutta maistui pahalta. Kalervo hankasi päättään pieneen tyynyyn, näki unta kukkasista ja huuti usein: „Äiti, äiti, kirjava kana ei saa mennä pesään, se on minun!“ — „Ei, ei, kyllä minä ajan sen pois“, lohdutteli äiti, vaikka ei tietänyt, mitä poika tarkoitti.

Niin sairas alkoi vähitellen parata. Kuume katosi, päänpakotus taukosi. Kalervo oli jälleen iloinen ja pyysi leluja sänkyyn. Muutamien päivien kuluttua lupasi lääkäri hänen istua. Ja hän istui, vaikka olikin kalpea ja laihtunut. Säteilevin silmin katsoi hän ulos ikkunasta nähdäkseen hevoset, lehmät, kanat ja kyyhkysset.

„Jos ilmat pysyvät näin lämpiminä, saa poika oleksia hiukan ulkona“, oli lääkäri sanonut. Äiti

veikin hänet puutarhaan. Siellä hän ihaili sinistä taivasta, aurin-gonpaistetta ja kukkia. Niin, kukkia!

„Äiti, äiti“, huusi

hän niin äkkiä, että äiti ihan säikähti, „onhan nyt sinun syntymäpäiväsi!“

„Ei poikaseni“, vastasi äiti nauraen, „siitä on jo kolme viikkoa, yhtä kauan kuin pienen Kalervoni sairastumisesta.“

Kalervo mietti hetkisen.

„Kuule, äiti“, sanoi hän sitten, „minulla oli sinulle lahja. Se on heinäullakossa.“

„Nyt et vielä jaksa sinne kiivetä, lapseni. Antaa sen olla siellä muutamia päiviä, eihän se kehtään vahingoita.“

Mutta Kalervo tuli niin onnettoman näköiseksi, että äiti pyysi erään vanhan rengin nostamaan pojan ullakkoon.

Kalervo syöksi heinäläjälle, jonka hän vielä hyvin muisti ja kirkasi riemuissaan. Äidin täytyi kavuta katsomaan, vaikkei hän tällaista kiipeilemistä suosinutkaan.

Kevyt Kalervo tanssi pesän luona ja huusi: „Äiti, äiti, katso syntymäpäivälahjaasi!“

Mitä sitten äiti näki?

Irtonaisessa pesässä heinillä oli kuusi pientä piipittävää kananpoikaa. Seitsemänestä munasta pyöreä eläin juuri ulos pyrki. Kahdeksas muna oli halennut eikä siitä voinut poikanen kehittyä. Kirjava kana seisoi pesän vieressä ja oli kovin vihainen, sillä se pelkäsi, että siltä riistetään poikaset.

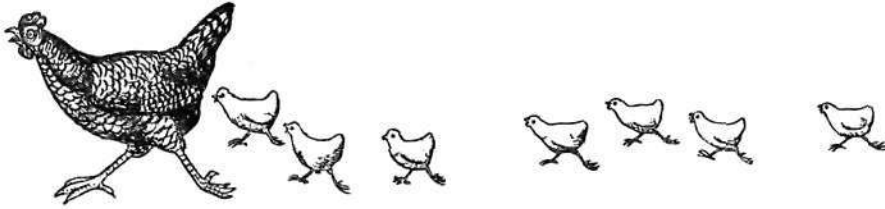
„Niin, äiti“, Kalervo vakuutti, „tässä on teke-

mäni pesä ja löytämäni munat. Mutta niistä on nyt tullut kananpoikia. Eikä kukkia ole enää."

Äiti huomautti, etteivät kanat rakasta kukkais-kaunistuksia.

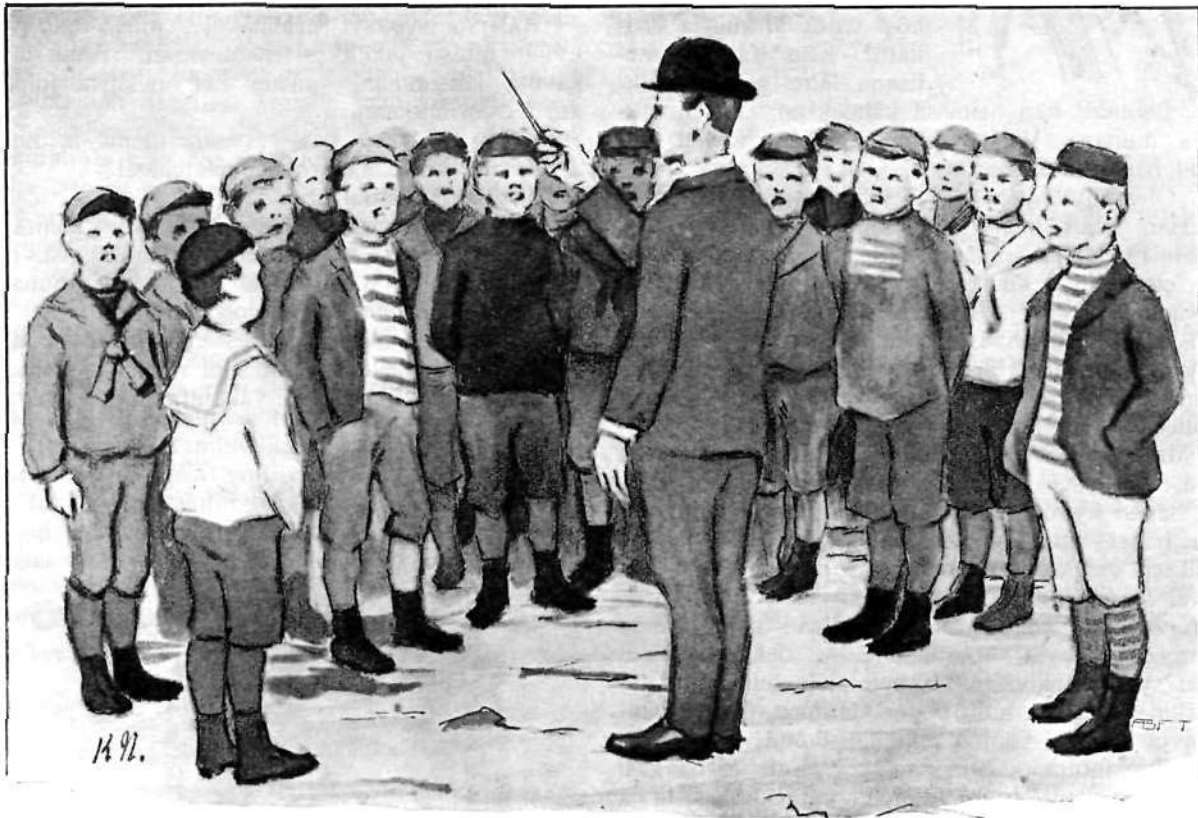
Renki otti sitten kanan, vaikka se räpyttikin

kovasti siipiään, ja äiti vei pesän. Yhdessä he auttoivat Kalervon tasaiselle maalle.

Alhaalla annettiin kirjavalle kanalle hyvästi ruokaa. Se oli näet niin uskollisesti hautonut pesänsä, ettei ollut malttanut ruokaakaan etsiä; siitä syystä oli se yhtä laiha kuin Kalervokin.

Seitsemästä pienestä kananpojasta tuli seitsemän kirjavaa, kaunista ja vahvaa eläintä, kolme kukkoa ja neljä kanaa. Äidille on myöhästyneestä syntymäpäivälahjastaan ollut paljon iloa.

KOULULASTEN LAULU.

(Hteenalaisten laulun sävel).

Onnellista on kulkea tiedon polkua nuorna,
laulua syntymämaan oppia laulelemaan.
Raittäihin mielin aamuin kiiruhdamme me kouluun,
riemuitten illalla taas riennämme äitimme luo.
Laiskuus, velttous pois! se määrämme ainainen olkoon,
rintamme täyttäköhön into ja rakkaus suur'!

Hennot, pienet vielä me oomme, mut taimikin puuksi
vankaksi, suureksi saa, myrskyssä seisoa voi.
Varttuu vartemme – silloin vuoro, aika on meidän
suojata muistoja maan, täytellä toivoja sen.
Tiedot ja taidot, intomme, toimmemme, lempeemme lämmön
äitimme armainen saa, Suomemme syntymämaa.

I. p. v.

Joki-neito ja Jänö-herra.

Kuvan kumman äsken näin,
kun ma viertä salon
astuskelin mietteissään
hohteess' iltavalon.

Kukkaseppel otsalla
tanssi neiti Joki;
Jänö-herra pehkosta
saapui: „Saanhän toki?“

„Saanhän tulla tanssihin?
Vastatkaa jo: saatte!“
„Kyllä“, lausui neitonen,
„kiinni ottakaatte!“

Tössy-kourat suorana
koht' on Jänöksellä;
Joki väistyy nauraan
Jänön jäykkyydellä.

Käykää lapset katsomaan
metsän kukkais-tieltä,
onko Jänö Joen jo
kiinni saanut sieltä!

Kirnun ääressä.

Mamman tytti, valkotukka,
Sinisilmä ruusunkukka,
Uurastavi lauleskellen,
Männänvartta liikutellen.

Päivä kultaisena väikkyy,
Tuvan lattialla läikkyy.
Unin luona sirkka soipi,
„Kissi“ pankoll' unelmoipi.

Nokkelasti mäntä liikkuu,
Tytön hento varsi kiihkuu,
Puna leikkii poskilla,
Letti leiskuu hartehilla.

Kerma kuohuu kun koski,
Pirskeen sai jo tytön poski.
„Pois — tai silmillensä saapi!“
Näin hän mulle virkahtaapi.

Yhä nousee, laskee mäntä,
Mut mä katson, katson häntä,
Katson pientä, sievää kättä,
Noin kun liikkuu väsymättä.

Näin hän puuhaa lauleskellen,
Äitikultaa avustellen —
Pöydällä jo puolisinä
Voi on nuori valmihina.

Kaarlo Hammar.

KALASTUSRETKI.

Nyt saa - ris - to - - hon sou - - taa tää lap - si - par - vi rie - muissaan, ja saa - liin run - saan

nou - - taa ja lau - - laa i - - lois - saan, hal - loo! Ja kais - lik - - ko - hon pääs - tään yl' laa - jan lah - den -

pou - ka - man ja hau - et, lah - nat näh - dään nyt siel - lä pols - ki - - van, hal - loo! Nyt las - kem - me ran - ta - han ki - saa - vat kiis - ki - set,

kierrämme a - pa - jan suo - ja - han, nie - mi - en ne - nä - hän, naa - raam - me nuot - tam - me, ve - däm - me verkkom - me molski - vat muje - het. Ää - ne - ti liikum - me, kiedomme nuottaamme kuo - reet ja kam - pe - lat, si - - la - kat, sa - la - kat,

saa - lii - neen. Taas hei - tam - me nuot - tam - me, kierräm - me a - pa - jam me. Kas me. Nyt saa - ris - tos - ta sor - vat - kin. Nyt naa - raam - me nuot - tam - me, ka - saamme ka - la - sem

tuo - vat nää pie - net päi - vä - - palk - kan - sa, ja rie - mu - - lau - lut soi - - vat; oi ret - - ki hu - pai - - sa, hal - loo!

1:nen liike (1 ja 2 säeajakso): Lapset marssivat parittain sisälle, istuutuvat lattialle ryhmiin, jotka kukin muodostavat veneen, ja jäljittelevät soutamista.

2:nen liike (3:s säe): Äkkiä nousevat he ylös, muodostavat piirin, heittävät ja vetävät nuottaa laulun sanojen mukaan.

3:s liike (4:s säe): Ensimmäiset säkeet laulavat he hiljaa, osoittavat sormellaan piiriin ja juoksevat varpailaan ympäri. Loppusäkeitä laulettaessa vetävät he taas nuottaa ja kokoavat kaloja.

4:s liike (5:s säe): Lapset muodostavat taas veneet ja soutavat kotiin. Viimeistä säettä laulaessa taputtavat he käsiään. Veneissä voi olla lippu perässä.